

NYTT OM

FRA NAVFs SEKRETARIAT
FOR KVINNEFORSKNING

NR. 5. DESEMBER 1979

KVINNEFORSKNING

Nytt om kvinneforskning kommer med 4-5 nr. i året. Bidrag og kommentarer sendes til NAVFs sekretariat for kvinneforskning, Munthesgt. 29 - Oslo 2. Telefon (02) 56 52 90

NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Munthesgt. 29, Oslo 2
Tlf. (02) 56 52 90
Postgiro 5 14 71 60

Sekretariatets styre

Førsteamanuensis Helga Hernes, leder
Professor Harriet Holter
Universitetsstipendiat Hanne Haavind
Forskningsstipendiat Sidsel Larsen
Førsteamanuensis Ottar Hellevik
Konsulent Anne Kari Lande Hasle
Amanuensis Mette Qvortrup
Førsteamanuensis Ida Blom, observatør fra
Rådet for humanistisk forskning, NAVF

Varamedlemmer

1. Forskningsstipendiat Hildur Ve
2. Førsteamanuensis Tove Stang Dahl
3. Amanuensis Ingrid Eide
4. Byråsjef Audun Edwardsen

I sekretariatet

Cand.polit Nina Gornitzka, daglig leder
Ktr.fullm. Karin Hagen Eide

"Nytt om kvinneforskning"
Redaktør Nina Gornitzka
Omslag: Kari Rolfsen

I N N H O L D

Kvinneforskning og formidling	1
Notat om Formidling av samfunnsvitenskapelig kvinne- forskning. Av Bergljot Baklien, Mie Berg, Tamar Bermann og Mette Janson	2
Kvinneforskning i Frankrike. Av Anne Marie Berg	23
Jette Bukh: The Village Woman in Ghana. Omtale av Lisbet Holtedahl	27
Tverrfaglig forskerseminar i kvinnehistoriske emner	30
Seminar om kvalitative metoder i samfunnsvitenskapelig kvinneforskning, Voksenåsen, 7.-13. oktober 1979. Av Inger Haugen	32
Teori og metode i kvinneforskning. Konferanse på Hurdalsjøen Hotell, 20.-23. november 1979	34
Likestillingsrådets kontaktkonferanse med organisa- sjonene 1979, Voksenåsen, 29.-30 november	36
Noen tørre tall om kvinners frammarsj ... men hvor langt? .	38
Internasjonal konferanse i kvinnesosiologi i Bulgaria, 7.-10. juli 1980	41
Seminar i prosjekt- og søknadsutforming	41
Kvinnovetenskaplig tidsskrift	42
Kvinner og politikk	43
Oversikt over finansieringskilder	44
Publikasjoner innkommet til redaksjonen	46

KVINNEFORSKNING OG FORMIDLING

Spørsmålet om forskningsformidling og tilbakeføring av forskningsresultater er etter hvert blitt et standardpunkt på dagsordenen når forskning og forskningspolitikk diskuteres. Dette gjelder selvsagt også i kvinneforskningsmiljøer, der forskning og formidling på mange måter er to sider av samme sak. NAVFs sekretariat for kvinneforskning har tatt konsekvensene av dette og gitt formidlings- og tilbakeføringsspørsmål høy prioritet, bl.a. ved å nedsette en egen arbeidsgruppe for formidling. Arbeidsgruppa har nylig utarbeidet et notat om formidling av samfunnsvitenskapelig kvinneforskning, der en rekke forslag til generelle formidlingsrutiner og til mer spesielle formidlingstiltak blir lagt på bordet. Vi synes at notatet fortjener å bli lest av mange og trykker det derfor i Nytt om kvinneforskning. Vi tror det kan stimulere til debatt og - kanskje - til økt innsats når det gjelder å spre kunnskap om kvinneforskningen og dens resultater.

I forlengelsen av formidlingsgruppas arbeid holdt sekretariatet den 12.12.79 et idé- og diskusjonsmøte i Oslo om formidling av kvinneforskning. Invitert til å delta på møtet var noen forskere som har arbeidet med formidling og en del mediafolk som har vist interesse for kvinneforskning som tema. Hensikten med møtet var i første rekke å hente ideer og impulser til sekretariatets videre arbeid på dette området. I tillegg var møtet ment som en første opptakt til et framtidig samarbeid mellom kvinneforskningen og profesjonelle formidlere. Referat fra møtet kommer i neste nummer av bladet.

N O T A T

FORMIDLING AV SAMFUNNSVITENSKAPELIG KVINNEFORSKNING

Til: Styret i NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Fra: Arbeidsgruppa for formidling av samfunnsvitenskapelig
kvinneforskning

<u>Innhold</u>	<u>Side</u>
1. Om formidling generelt	1
1.2 Perspektivformidling - resultatformidling	2
2. Formidling av kvinneforskning	4
2.1 Kvinneforskeres dobbelte formidlerrolle	4
2.2 Målgrupper	7
2.3 Formidlingskanaler - formidlingsformer	11
2.4 Aktuelle målgrupper for noen prosjekter innenfor forskningsprogrammet om Kvinners levestandard og livsløp. Et eksempel.	14
3. Forslag til tiltak	19
3.1 Generelle formidlingsrutiner	19
3.2 Spesielle formidlingstiltak	20

Oslo, 22. oktober 1979

Bergljot Baklien

Tamar Bermann

Mie Berg

Mette Janson

Nina Gornitzka

1. Om formidling generelt

Formidling av forskning har fått høyere prioritet de siste årene, etter hvert som det er blitt klart at forskningsresultater langt fra sprer seg selv, eller nødvendigvis kommer dem til gode som de er ment for. En rekke rapporter har tatt opp dette forhold: Hovedkomiteen for norsk forsknings rapport Forskningsformidling, Rådet for samfunnsvitenskapelig forsknings rapport Formidling av samfunnsvitenskapelig forskning og innstilling fra Rådet for forskning for samfunnsplanelggings arbeidsgruppe Formidling av forskningsbehov og forskningsresultater. Til forskjell fra disse arbeider har denne gruppa sett det som sin oppgave å komme med forslag til tiltak konkretisert på kvinneforskning. De følgende resonnementer må ses på bakgrunn av et slikt mandat.

Prinsipielt bør formidling betraktes som en prosess som har som mål å bryte ned skiller mellom dem som sitter inne med kunnskap og de grupper i samfunnet som skal bruke slik kunnskap. Med kunnskap her tenker vi på forskerens ekspertise når det gjelder å bearbeide og sammenfatte innsikt som skal formidles videre. Formidling kan ikke være et engangsfenomen som hektes på et avsluttet forskningsarbeid, men må ses i et langt tidsperspektiv, som en integrert del av forskning og forskningssektorens arbeid.

I kvinneforskningen bør formidlingsarbeidet av mange grunner stå særlig sentralt. Denne forskningen skal bøte på en åpenbar mangel på relevante synsmåter og resultater i den tradisjonelle forskningen. Det må derfor være spesielt viktig at kvinneforskningens resultater kommer ut slik at forskning og samfunnssyn, når det gjelder forholdet mellom kjønnene, blir mer nyansert. Dernest tar mange prosjekter direkte sikte på bestemte grupper av kvinner (kvinner på arbeidsmarkedet, småbarnsmødre o.l.) som bør kunne nyttiggjøre seg resultatene. Dessuten rører formidlingsarbeidet ved en viktig ideologisk streng i kvinnebevegelsen generelt; det er et vilkår for kontakt og samarbeid. I kvinneforskningen blir da også samarbeid og kontakt med kvinnegrupper ofte betonet.

1.1 Perspektivformidling - resultatformidling

Men formidling er mange ting. Det kan være fruktbart å skille mellom på den ene siden formidling av synsmåter og problemstillinger - hva vi kan kalle perspektivformidling - og på den andre siden formidling av resultater. Det bør understrekes at det ikke dreier seg om et enten eller, men snarere at vi beveger oss langs en skala der det første - formidling av synsmåter - innebærer en nokså bred kontaktflate, f.eks. ved at brukergrupper trekkes inn allerede i startfasen av prosjektet. Det andre - formidling av resultater - er en mer avgrenset prosess når undersøkelsen er avsluttet. Innenfor en slik ramme vil en diskusjon av hvilke formidlingsformer en skal arbeide med langt på vei også bli en diskusjon om hva slags forskning en vil satse på; en brukerorientert forskning med formidling integrert fra starten av, eller en forskning der forskeren selv formulerer problemstilling og utarbeider prosjekt, og der et samarbeid med brukere først kan komme i stand på et seinere tidspunkt i forskningsprosessen. Det er med dette ikke meningen å legge opp til en prioritering av den ene typen forskning framfor den andre, men bare peke på at det er nødvendig å ha dette skillet klart for seg i en realistisk diskusjon av formidling.

Videre er det åpenbart at konkrete formidlingsformer vil måtte variere fra prosjekt til prosjekt, alt etter problemstillinger, målgrupper, forskeres erfaringer o.l. Dette vil vi belyse gjennom noen konkrete eksempler seinere. Det er grunn til å understreke at målgrupper og formidlingsformer henger nøye sammen, og at prioriteringer innenfor det ene også vil gi prioriteringer innenfor det andre. Dette forutsetter selvfølgelig at vi har en brukbar oversikt over hvilke formidlingsformer eller kommunikasjonskanaler som når ulike grupper i samfunnet. Det bør også understrekes at målgrupper ikke alltid er klart avgrensete, og at det i alle tilfelle kan være viktig å nå utover de primære målgruppene, f.eks. til politikere, offentlige myndigheter, almenheten osv. Derfor bør det skilles mellom primære og sekundære målgrupper så tidlig som mulig i prosjektarbeidet. Endelig er det viktig å skille mellom generelle formidlingsrutiner som bør

inngå i all forskning, og som (sannsynligvis) ikke kan løses av den enkelte forsker på individuell basis, og spesielle formidlingstiltak tilpasset den enkelte undersøkelse.

Så sant det er mulig bør det være en selvfølge at resultatene tilbakeføres til den gruppen et prosjekt gjelder. En kan da stå overfor den situasjon at denne gruppen samtidig er målgruppe for prosjektet. Aksjonsforskning kan være eksempel på dette. Her dreier det seg om den mest ekstreme form for perspektivformidling, der forskerne er forpliktet til å legge fram arbeidet med problemstillinger og resultater på en slik måte at gruppen kjenner seg igjen i den virkelighetsbeskrivelse som presenteres. De personer som prosjektet angår må selv avgjøre i hvilket omfang og på hvilken måte forskerne har forstått deres problemer og livssituasjon. Gruppen har også et klart krav når det gjelder å få øve innflytelse på utformingen av de praktiske konsekvenser som forskerne trekker av sine teoretiske analyser og resultater.

Ofte utvikler forskerne og den målgruppe de arbeider med et felles språk som det kan være vanskelig for andre å forstå. Hvis resultatene skal formidles til andre grupper i befolkningen, trengs det enda en "oversettelse". Da er det absolutt nødvendig at den opprinnelige målgruppen får mulighet til å godkjenne det endelige produktet.

Å arbeide med en målgruppe og å tilbakeføre informasjon om problemstillinger, arbeidsmåter osv. innebærer at forskerne må stille meget presise krav til seg selv og til den måten de opptrer på i kontakten med målgruppen. Men det innebærer også som oftest forpliktelser utover den perioden som prosjektet formelt varer. Et prosjekt, som har en bestemt plass i forskernes mer langsiktete forskningsprogrammer, inngår i helt andre livssammenhenger for målgruppen. Problemstillingen kan være både mer eller mindre sentral for denne enn for forskerne. Resultatene forskerne når fram til eller mener å nå fram til kan påvirke disse menneskers liv på en uoverskuelig måte. Dette stiller helt andre krav til forskernes arbeid enn de som ellers vil bli stilt i rent akademisk sammenheng - krav som i visse tilfelle kan gå langt utover det forskerne har muligheter til å innfri. Dette er det viktig på forhånd å være oppmerksom på.

I arbeidet med konkrete målgrupper kan det ofte gjøre seg gjeldende en rekke motstridende interesser. Det som gir et prosjekt vitenskapelig interesse er kanskje irrelevant eller mindre relevant for målgruppen. Omvendt kan deler av det arbeidet forskerne gjør sammen med gruppen være svært arbeidskrevende, men ha bare marginal betydning for de vitenskapelige kravene en skal leve opp til. Et prosjekt der en arbeider sammen med en målgruppe, kan være vesentlig for å fastholde de samfunnsmessige problemene som det vitenskapelige arbeid i siste instans sikter mot å løse. Men det kan lett reduseres til et stykke teknisk betont oppdragsforskning der forskerne bare anvender kjent viten til løsning av kjente problemer.

2. Formidling av kvinneforskning

2.1 Kvinneforskeres dobbelte formidlerrolle

Kvinneforskningens inntog på universitetene har betydd at spørsmål som mange kvinner og menn, barn og voksne er opptatt av i hverdagen er blitt legitimert som forskningsområder. Men kvinneforskningen har fortsatt vanskelige kår. Selv om det i dag finnes en del etablerte kvinneforskere, består kvinneforskningens kjerne av unge kvinner, og de færreste har faste stillinger. Disse kvinnene har først måttet formidle temaer for kvinneforskningen inn i universitetsmiljøene og dernest arbeide for å få disse akseptert. Kvinnespørsmålene er blitt oversatt til eksisterende teori-dannelse og forskerspråk. En rekke spørsmål har en måttet omformulere for å kunne behandle dem vitenskapelig. Det har da ikke alltid vært lett å beholde opprinnelige intensjoner og brede perspektiver. Ikke minst har forskernes egne krav til tilbakeføring og formidling ofte vært vanskelig å oppfylle.

I utgangspunktet er mange av spørsmålene som kvinneforskningen har tatt opp problemer som burde bearbeides tverrfaglig; de berører ofte biologi, humaniora, jus og samfunnsvitenskap samtidig. Men for å sikre kvinneforskningen en plass innenfor et fag, må en forholde seg til dette fags tradisjoner. Sosialiseringen under studietiden er blant annet en sosialisering inn i et (hoved-)fag, og en sosialisering til å dra skillelinjer mellom den akademiske og den ikke-akademiske verden. En meriterer seg, en får stillinger ut fra den akademiske verdens tradisjonelle kriterier. Den ofte meget tidkrevende formidlingen til andre grupper i befolk-

ningen har lav prestisje; dyktige formidlere kan få problemer med meriteringen. Samtidig er det viktig at kvinneforskerne meriterer seg hvis kvinneforskningen skal få en fast plass i universitetssystemet og i forskningsmiljøene utenfor universitetene.

Den vitenskapelige litteraturs barrierer - som også kan by på store problemer for forskere og spesielt studenter - er uoverstigelige for de fleste. Barrierene rekker fra problemer med fysisk tilgang til biblioteker til klassifiseringsproblemer og problemer med vitenskapelig terminologi. Da Virginia Woolf i sin tid holdt på med forberedelsene til en foredragsrekke om kvinner og skjønnlitteratur, besøkte hun forskningsbiblioteker i England for å få et inntrykk av hva de vitenskapelige ekspertene hadde skrevet om kvinner. Opplevelsene har hun nedfelt i en bok med tittelen "Eget Værelse" (A Room of One's Own, 1928). Biblioteket i Oxford var stengt for henne - som for alle kvinner. På nasjonens største bibliotek, ved British Museum, måtte hun arbeide seg gjennom hauger av bibliotekskort med henvisninger til alle mulige slags avhandlinger om kvinner, alle sammen skrevet av og for lærde menn. Som mottaker av forskning om kvinner hadde hun meget gode forutsetninger. Men hun druknet i de utrolige mengder av referanser - og fikk ikke svar på sine spørsmål, fordi mennene ikke stilte dem.

Woolf beskriver en situasjon som også var typisk for kvinneforskere inntil for noen ganske få år siden. Den gjelder fortsatt for ikke-forskere som møter en rekke hindringer når de vil sette seg inn i forskning om kvinner og kvinneforskning. Derfor prøver kvinneforskere å holde fast ved en dobbelt formidlerrolle: Den tradisjonelle formidlingen inn i det akademiske miljøet, og formidling utover til andre grupper. Denne dobbelte formidlingen er vanskelig, bl.a. fordi innholdet i forskningsformidlingen til ikke-akademiske grupper ofte må være et helt annet enn i vitenskapelig kommunikasjon. En må ofte gå til mer grunnleggende spørsmål - der den enkelte forsker ikke står på enkeltfagets eller spesialområdets sikre grunn. Der forskeren opptrer som formidler, burde hun altså være bredt orientert for å kunne ta utgangspunkt i hverdagsspørsmålene. Hun må også kunne dokumentere og eksemplifisere resultatene sine på en helt annen måte enn for et akademisk publikum.

Den dobbelte formidling krever ideelt at kvinneforskere undersøker sin egen bakgrunn og sine egne forutsetninger med vitenskapelig presisjon - på samme måten som de undersøker målgruppens forutsetninger. Blant annet derfor kan en ikke se bort fra meriteringskrav, fra tidsperspektivene som kan være nokså forskjellige for forskere og målgruppen eller fra det faktum at forskere og målgrupper ofte har forskjellige tolkningsmønstre for "fakta".

At kvinneforskningen er opptatt av hverdagsproblemer medfører også ofte at kvinneforskerne ikke på forhånd blir akseptert som "eksperter". Folk er selv eksperter på sin egen situasjon. Spørsmålene blir diskutert i familiene og blant venner og arbeidskamerater, altså i primærgrupper der en bearbeider hverdagserfaringer. Selv om denne bearbeidingen ofte er sporadisk og oppstykket, innebærer den en meget intens påvirkning, og gjengse tolkningsmønstre setter seg fast.

Formidling av kvinneforskning kan derfor ikke bare være en formidling av "fakta". Disse må settes i en sammenheng som folk flest er opptatt av i diskusjoner i familie og nærmiljø. Det er sjelden at disse sammenhenger er identiske med det enkelte fags teoridannelser. Hvis kvinneforskningen vil bidra til framveksten av en ny bevissthet om samfunnsmessige problemer, må kvinneforskere og formidlere av kvinneforskning finne ut hvordan målgruppen argumenterer og ut fra hvilke premisser. Ellers er det ikke mulig å slå en bro/formidle mellom dagligdagse og vitenskapelige tolkningsmønstre.

Samtidig kan ikke-forskere bli forvirret av de utallige sannhetene som forskere kommer fram til. Mange får inntrykk av at forskerne bare er innbyrdes uenige og at alt er relativt. Det er fordi de færreste er vant til å tenke i vitenskapelige baner, at bestemte påstander gjelder under bestemte betingelser, under bestemte historiske og sosiale forhold.

Hvis en vil avmystifisere kvinneforskningen, må en la stadig flere få innblikk i hvordan forskere arbeider. Slike innblikk kan i sin tur bidra til at målgrupper kan lære å forholde seg forskende til sin egen historie og sine egne omgivelser, til å stille nye spørsmål og til å se nye sammenhenger. Det er langt fra alle formidlingsformer som egner seg til å gi videre forskningshåndtverkets forutsetning og arbeidsmåter. Direkte kontakt og spesielt samarbeidet med en målgruppe gir det beste grunnlaget for en formidling av såvel arbeidsmåter som resultater. Men kvinneforskere burde også i prosjekter der de ikke er i direkte kontakt med en målgruppe arbeide med å utvikle nye former for redegjørelser for arbeidsmetodene sine. Hvis kvinneforskere er interessert i at grupper av kvinner skal kunne formulere spørsmål og stille krav til kvinneforskningen, må de satse på å formidle forskningsprosesser som erkjennelsesprosesser. Dette er viktig for at kvinner skal forstå sin stilling og kunne være med på å forme det samfunnet de er en del av.

2.2 Målgrupper

Det er selvsagt ikke mulig å snakke om målgrupper eller brukergrupper generelt for kvinneforskningen. Det må til enhver tid være det enkelte prosjekt eller den enkelte undersøkelse som er utgangspunkt for ens overveielser på dette punkt. Det kan være nyttig, som vi har nevnt tidligere, å skille mellom primære og sekundære målgrupper. Primære målgrupper kan være de personer/grupper som forskningsresultatene direkte angår eller det kan være beslutningstakinge myndigheter, dvs. institusjoner/organer som betaler for å få utført en bestemt undersøkelse. En kan f.eks. tenke seg en undersøkelse om kvinner i deltidstillinger i tekstilindustrien, som et departement betaler for å få utført, og som får fram resultater som har direkte betydning for disse kvinnes muligheter til å endre sine arbeidsforhold. En bør ha klart for seg allerede tidlig i prosjektet at det kan være innbyrdes motstridende interesser mellom disse to typer primærgrupper. Med sekundære målgrupper tenker vi her på grupper i samfunnet som forskningen angår mer indirekte og på lengre sikt - f.eks. almenheten generelt, folk flest.

Med utgangspunkt i det enkelte prosjekt, må forskeren gjøre en rekke overveielser over målgruppene og deres forutsetninger:

- Om det fins klart avgrensede målgrupper som vi kan henvende oss til
- Hvilke grupper vil vi henvende oss til? Hva er deres interesser og faglige forutsetninger?
- Hva vil vi oppnå - på kortere og lengre sikt?
- I hvilken situasjon henvender vi oss til målgruppen? Eller hvorfor og i hvilken situasjon har målgruppen henvendt seg til oss?
- Hvilket medium og hvilken fremstillingsform kan brukes når vi tar hensyn til målgruppen, dens forutsetninger og livssituasjon og til det som skal formidles?
- Er det spesielle språklige problemer og andre barrierer som gjør seg gjeldende?

Studenter

Kvinneforskningen er som sagt ikke mer etablert enn at den må formidles både inn i og ut fra forskningsmiljøer. En vesentlig målgruppe, som mange kvinneforskere derfor satser mye på, er studenter, selv om undervisningen ikke gir særlig mer prestisje på akademiske rangskalaer enn formidling til andre grupper i befolkningen. Det er kanskje særlig på grunnfagsnivå at undervisning samtidig er en god øvelse i formidling av kvinneforskning til grupper utenfor universitets- og forskningsmiljøer. Men ettersom studentene ofte har samme bakgrunn som forskerne, er det nok lettere å formidle gjennom undervisningen til studenter enn til grupper ellers i samfunnet. Kvinneforskningens tverrfaglige karakter gjør det også naturlig å satse på formidling til studenter og forskere innenfor andre fagområder.

Profesjonelle formidlere

De profesjonelle formidlere - journalister, filmfolk, fjernsynsprodusenter - bør i større grad enn tidligere trekkes inn i samarbeid med forskere. Et slikt samarbeid mellom to yrkeskategorier med uttrykksformer som i utgangspunktet er vesensforskjellig,

krever respekt og forståelse for hverandres egenart. Jo tidligere i prosjektet et slikt samarbeid kommer istand, jo bedre blir forutsetningene for et resultat som kommer den tredje part, mottakeren, til gode.

For all kontakt mellom forskere og profesjonelle formidlere er det viktig å understreke betydningen av den personlige interesse på begge kanter. Denne kan underbygges ved seminarvirksomhet eller kontaktmøter, hvor begge parter kommer til orde med sine spesielle arbeidsvilkår og sitt fagspråk. Og, enn så lenge, er det sannsynligvis de kvinnelige formidlere som vil fatte størst interesse for kvinneforskningen.

Profesjonelle formidlere - og vi kan utvide disse til også å gjelde yrkesgrupper som lærere, bibliotekarer og andre kulturarbeidere - blir oversvømmet av litteratur og informasjon. Den mest effektive måten å nå disse gruppene på er gjennom personlig kontakt, eventuelt i faglige seminarer. Hver av disse gruppene, med sine spesielle forutsetninger for og barrierer mot forskningsformidling generelt og mot kvinneforskningen, når ut til ulike grupper og påvirker disse i varierende grad. Lærere og lærebokforfattere når først og fremst grupper med et ensartet preg - skolebarn i bestemte aldersgrupper, voksne som er interessert i voksenopplæring osv. Journalister er sannsynligvis den gruppen som best kan nå enkeltkvinner i deres umiddelbare omgivelser. Dette gjelder spesielt for massemediene TV, radio, avis og ukeblad. Mange TV-programmer blir sett og diskutert i familier og vennekretser. De kan derfor danne "små drypp" som hefter seg i folks bevissthet. Nedenfor kommer vi nærmere inn på journalisters produksjonsvilkår.

Profesjonelle praktikere

Profesjonelle praktikere, som leger, psykologer, sykepleiere, sosialarbeidere, arbeidsformidlingens personale osv. er også viktige målgrupper, fordi deres medlemmer treffer beslutninger som ofte har umiddelbar innvirkning på enkeltkvinner og familier. Slike grupper kan en komme i kontakt med gjennom yrkesorganisas-

når de personer prosjektet gjelder vet hvordan forskerne er kommet fram til resultatene og hvorfor det er viktig at slike resultater kommer fram.

2.3 Formidlingskanaler - Formidlingsformer

Formidlingsformer må i første omgang ses i forhold til brukergrupper, dernest i forhold til de temaer som behandles.

Rapporter

Rapporter kan i mange sammenhenger være en gunstig formidlingskanal. Kravene til slike rapporter er imidlertid noe annerledes enn de som stilles til rapportering som vitenskapelig formidling (til forskersamfunnet og forskningen). De må være korte og skrevet i et lettfattelig språk. Dette gjelder også for rapporter som er tenkt brukt av profesjonelle formidlere, hvis disse ikke er trukket inn i samarbeidet på forhånd. Framstillingen må være overskuelig og gjennomskuelig. Problemstillingen må være klar og lett å kjenne igjen for dem en henvender seg til. Det betyr blant annet at en må formulere den på et språk som målgruppen kan forstå og vedkjenne seg. Noen resonnementer må utdypes mer enn en akademisk målgruppe ville finne nødvendig, og en må ofte gi fyldigere og mer konkret dokumentasjon og illustrerende eksempler. Det kan være nyttig med forslag til videre lesning, men forslagene burde helst kommenteres. Til gjengjeld er ikke-akademiske målgrupper ikke interessert i henvisninger til teorier som ikke er direkte relevante for det sentrale diskusjonsemnet. For at resultatene skal bli brukt og tatt hensyn til, bør rapportformen følges opp av andre formidlingsformer som er bedre egnet til å fenge og holde på interessen hos personene i mottakergruppen. En stensilert rapport ser ikke alltid spennende ut for en som ikke fra før er interessert i temaet.

Bøker

En formidlingskanal som ligger nær rapporten, og som i blant kan erstatte denne, er boken - helst en forholdsvis populær utgave. Dette er en kostbar formidlingsform, både for utgiver og kjøper. For at boken skal komme lenger enn til bokhandlerens hyller, kan det ha betydning at en samarbeider med biblioteker, og at en i

denne sammenheng ser på bibliotekaren som en profesjonell formidler, med sine faglige metoder for spredning av opplysning.

Mye vil avhenge av bokens form. Stort sett vil imidlertid bøker egne seg bedre for formidling til kvinnene og kvinnebevegelsen enn rapporter. En bok i vanlig salg vil være lettere tilgjengelig enn en rapport, som ofte publiseres i svært små opplag. Hvor godt egnet boken er som formidlingsform, har i praksis vist seg å være noe avhengig av metodene i prosjektet. Undersøkelser som bygger på store datamengder og kvantitative metoder er vanskeligere å framstille populært i bokform. Prosjekter som bygger på "mykere metoder" er lettere å formidle på denne måten. Dersom hensikten er å få leseren til å kjenne seg igjen og forstå at dette angår henne (bevisstgjøring), er det en fordel å kunne bruke kasusbeskrivelser og utdrag fra intensive intervjuer. Men slike muntlige uttalelser, som blir brukt for å "myke opp" hardt datamateriale, kan virke helt annerledes på trykk enn i private og direkte samtaler. Dette må en være svært oppmerksom på når en gjennomfører prosjekter der deltakerne er lette å identifisere. Det finnes altfor mange eksempler på at forskere ikke har vært klar over forskjellene mellom privat og offentlig kommunikasjon, og at den opprinnelige målgruppen har følt seg utlevert og latterliggjort.

Foredrag

Foredrag for fagfolk kan nå organiserte brukergrupper/yrkesgrupper. Det kan være en god formidlingskanal til den organiserte delen av kvinnebevegelsen og til fagorganiserte kvinner. Best vil foredraget fungere dersom det ikke bare blir kommunikasjon den ene veien, men holdes i seminarform - i mindre grupper - hvor alle kan ta ordet med spørsmål og kommentarer.

Artikler i fagtidsskrifter

Artikler i fagtidsskrifter er også en velegnet kanal til alle organiserte brukergrupper og til brukergrupper med overvekt av bestemte yrkesgrupper. Dette er dermed en aktuell formidlingsform i forhold til de fleste beslutningsinstanser og til den organiserte delen av kvinnebevegelsen.

Massemedia

Massemedia er en viktig formidlingskanal som når fram til store, uorganiserte brukergurpper - til opplysning og bevisstgjøring - og til personer som er knyttet til beslutningsinstanser i samfunnet. Reaksjoner som er kommet til journalister i presse og kringkasting og til forskere viser at politikere og departementsfolk lettere leser avisartikler/hører eller ser program enn går løs på omfattende rapporter. Eksempler finnes også på at fjernsynsprogram benyttes i intern opplæring og opplysningstjeneste innen sektorer av departemental virksomhet.

Men massemedia dekker flere uttrykksformer:

Dagsavisene arbeider på kortere sikt enn andre medier og kan rykke ut på kort varsel. I forskningssammenheng er det for øvrig sjelden nødvendig å reagere raskt - tvert imot bør en kunne forberede en sak over lengre tid. Mange dagsaviser presenterer i dag temasider som skiller seg fra de rent nyhetspregete meldinger ved en forholdsvis grundig behandling av temaer og problemområder. Dagsavisene har en stor og variert leserkrets og utgjør et viktig potensiale for kontakt og samarbeid som kvinneforskningen bør satse sterkere på i tida framover.

Ukepressen utgjør en spesiell del av massemedia, som nok etter alt å dømme er undervurdert som formidlingsform. Den kan bli en viktig medspillere for forskere når det gjelder å nå fram til kvinner flest - og da kanskje særlig de uorganiserte kvinnene. Ukepressen har en relativt lang planleggings- og trykkingstid. Som for andre massemedia vil den direkte kontakten med de profesjonelle formidlerne være avgjørende for resultatet.

Radio og fjernsyn har sine nyhetsavdelinger som alltid vil kunne dekke de store, plutselige nyheter, også innen forskningen. Men de viktigste medspillere i alle disse media er likevel de avdelinger og medarbeidere som kan bruke forskningen på lengre sikt. For fjernsynets vedkommende er lang planlegging og produksjonstid en realitet; det går ca. 8 måneder før et program er foreslått til det eventuelt er ferdig til sending. Radioen har en enklere produksjonsform, men planleggingen av det totale utbud av program

krever tidlige forslag. Dette gjør det meget viktig at kontakten mellom forskning og mediafolk opprettes på et tidlig stadium i prosessen.

Film, produsert utenfor NRK og tenkt brukt i andre fora, som tillegg til foredrag eller som selvstendige kortfilmer, er en effektiv, men meget kostbar formidlingsform hvis den skal finansieres av forskningsinstanser. Men forskere kan innlede et samarbeid med institusjoner som driver mediaopplæring; det gjøres f.eks. ved et par av våre distriktshøgskoler.

Institutt for journalistikk er en annen sentral institusjon som kan brukes i arbeidet med å skape kontakt mellom to miljøer som kan dra nytte av hverandres kompetanse.

Utstillinger er en formidlingsform som kvinneforskere bør ta i bruk. En tenker da på utstilling som aksjonsform, dvs. oppsøkende utstillinger snarere enn utstillinger innenfor mer tradisjonelle rammer.

Til slutt vil vi framheve den helt sentrale rollen som direkte kontakt spiller når det gjelder forskningsformidling generelt. Den direkte, personlige formidlingen til kontaktpersoner i mottakerapparatet er kanskje den aller viktigste formen for formidling.

2.4. Aktuelle målgrupper for noen prosjekter innenfor forskningsprogrammet om kvinners levekår og livsløp. Et eksempel-----

Som nevnt kan en ikke snakke om målgrupper generelt for kvinneforskningen. Det er hele tida det enkelte prosjekt som må være utgangspunkt for forskerens overveielser. I det følgende vil vi skissere noen slike overveielser ved hjelp av empiri hentet fra 9 prosjekter knyttet til sekretariatets forskningsprogram om kvinners levekår og livsløp. Livsløpsprosjektene er valgt fordi de er beskrevet ganske kortfattet i en rapport fra et seminar Arbeidsgruppa for livsløpsstudier holdt på Geilo 5.-6. mars 1979.

Prosjektene går under fellesbetegnelsen "levetår og livsløp". De premisser for kvinners kampkrav som ligger i disse prosjektene har sammenheng med faktorer som påvirker kvinners levetår og livsløp. Når det kan være problematisk for utenforstående å antyde målgrupper for disse prosjektene, har dette særlig sammenheng med for dårlig kjennskap til de enkelte undersøkelser, at de aller fleste av prosjektene ser ut til å være i startfasen og at en ikke står i nær kontakt med forskerne og deres presumptive forskningsentusiasme. Men samtlige av prosjektene ser ut til å være i hovedsak beskrivende. De ser ikke ut til å ha innebygget i seg aksjon eller reform som en del av forskningsopplegget. De er dermed mindre bruksorientert enn reform/aksjon prosjekter, i hvert fall om en betrakter bruk som noe som forutsetter handling/aksjon (for brukere og /eller forskere).

I egenskap av beskrivende prosjekter kan alle sammen sies å være rettet inn på bevisstgjøring. Alle prosjektene berører en eller flere av følgende faktorer:

- a) Kvinners utdanning. Krav om at forholdene legges bedre til rette for kvinner under utdanning. Bevisstgjøring også på mikroplanet om at utdanning er viktig for kvinner. Særlig gjelder dette de to prosjektene som dreier seg om kvinner og utdanning. Det bør imidlertid også komme sterkt inn i prosjektene om kvinners manglende integrasjon på arbeidsmarkedet og yrkeshistoriens betydning for middelaldrende kvinners velferd.
- b) Kvinnene som mødre - kvinners forhold til barn. Krav om mange nok, gode nok og billige nok barnehageplasser. Bevisstgjøring om at barn ikke er bare mødrenes, men også fedrenes oppgave og ansvar. Krav om at kvinnene selv skal kunne bestemme antall barn (abort). Krav som har med barneomsorg å gjøre er aktuelle i forbindelse med samtlige av de ni prosjektene. Barnetall og omsorgsoppgaver ser også ut til å inngå i datagrunnlaget i de aller fleste prosjektene. Dette forteller noe om den betydning disse faktorene har for kvinners livsløp og levetår.

- c) Kvinnenes forhold til arbeidsliv og arbeidsmarked. Krav om gode, stabile arbeidsplasser. Krav om at forholdene blir lagt til rette for kvinners yrkesdeltaking. Krav om lik lønn for likeverdig arbeid etc. Bevisstgjøring om betydningen av disse kravene, om den rolle kvinnenes forhold til arbeidsmarked og arbeidsliv spiller for deres totale situasjon.

Av de 9 prosjektene, er det 2 som tar opp kvinner og utdanning, og som derved bare indirekte forteller noe om forholdet til arbeidslivet. Alle de andre prosjektene fokuserer aspekter ved kvinnene som arbeidskraft. Flere av dem legger særlig vekt på forhold som fører til skifte av jobb.

Vi har sett at prosjekter som er rettet mot bestemte målgrupper eller brukergrupper kan være beslutningsorientert på minst to måter. For det første kan de være rettet direkte mot beslutningstakende myndigheter (som primær målgruppe), dvs. gi disse premisser, kunnskap og grunnlagsmateriale for de beslutninger som tas. De kan også være indirekte beslutningsorientert ved at de henvender seg til folk flest, eller et utsnitt av folk flest, som igjen kan danne en opinion for å presse fram en annen og bedre politikk hos myndighetene. I vårt eksempel blir da kvinnene og kvinnebevegelsen mottakergruppen og de som kan bruke dette til å få gjennom beslutninger.

Folk flest generelt, og kvinnene spesielt, tar også beslutninger, bl.a. om hvordan de skal organisere livet sitt, og de er i den forstand beslutningstakere. Som vist ovenfor, tar prosjektene også sikte på bevisstgjøring innenfor feltene egen utdanning, forholdet til barn og arbeidsliv/yrkesdeltakelse.

Aktuelle målgrupper for de 9 livsløpsprosjektene blir altså:

1. Offentlige, beslutningstakende myndigheter innenfor feltene utdanning, barne-/omsorgsfunksjoner og arbeidsliv
2. Kvinnene og kvinnebevegelsen

- a) For å kunne øve press på de myndigheter som er nevnt ovenfor
- b) For å bli seg mer bevisst de valg og de avgjørelser som tas om organisering av sitt eget liv

Noen av prosjektene kan skilles ut ved at de ikke bare generelt rettes inn på beslutningstakere på disse områdene, men kanskje også på spesielle beslutningstakere. For eksempel bør arbeidslivsorganisasjonene (LO og NAF) være aktuelle målgrupper for kvinners manglende integrasjon på arbeidsmarkedet og særordninger i arbeidsmiljø. I undersøkelsen av de lokale arbeidsmarked for kvinner bør lokale myndigheter (kommuner, fylkeskommuner) være like viktige brukergrupper som de sentrale. Prosjektet "Voksenstuderende kvinner" bør kunne fortelle universiteter og høyskoler hvordan studiene kan legges til rette for denne gruppen.

Kvinnene og kvinnebevegelsen er mottakergrupper i samtlige av prosjektene. Av de 9 prosjektene, ser 7 på kvinner generelt, og har som siktemål å generalisere til kvinner flest. Undersøkelsene av kvinnelige arkitekter og voksenstuderende kvinner ser på mindre grupper, og her kan det være aktuelt med tilbakeføring til de berørte; dvs. at den gruppen undersøkelsen gjelder blir en sentral brukergruppe.

Oversikt over MÅLGRUPPER OG FORMIDLINGSFORMER

Mulige primære og sekundære målgrupper/brukergrupper	F o r m i d l i n g s f o r m e r						
	Rapport	Populær bok	Artikler i fag-tidsskr.	Foredrag for fag-folk (seminar)	Masse-media (aviser, NRK)	Uke-presse	Andre former
Best. om arbeidsmarked og arbeidsliv							
Sentrale myndigheter. Eks.: KAD, Arbeidsdirektoratet	Ja	Kanskje	Ja	Ja	Kanskje, indir.	Neppe	Direkte kontakt
Lokale myndigheter i kommuner, fylkeskommuner	"	"	"	"	"	"	"
Arbeidslivsorganisasjonene LO og NAF	"	"	"	"	"	"	"
Best. om familie- og omsorgsfunksjoner, eks. FAD	"	"	"	"	"	"	"
Best. om utdanning, eks.: KUD, Grunnskolerådet, Rådet for videregående opplæring og lignende råd, Lånekassa	"	"	"	"	"	"	"
Lokale universiteter og høyskoler	"	"	"	"	"	"	"
<u>Kvinnene og kvinnebevegelsen</u>							
Generelt	Neppe	Ja	"	"	Ja	Ja	Film, utstill.
Kvinnelige arkitekter (tilbakef.)	Kanskje	"	"	"	Kanskje	"	" /dir.
Voksenstud. kvinner	Neppe	"	Neppe	Neppe	Ja	"	" /dir.

3. Forslag til tiltak

Det er viktig å skille mellom generelle formidlingsrutiner, som bør inngå i all forskning, og spesielle formidlingstiltak tilpasset den enkelte undersøkelse. Når det gjelder de generelle rutiner, er dette sannsynligvis tiltak som ikke kan løses av den enkelte forsker på individuell basis, men som krever at det eksisterer et koordineringsorgan for forskningsfeltet.

3.1 Generelle formidlingsrutiner

- Pressemeldinger

- Møter/pressekonferanser. Slike møter kan ha flere formål:

De kan dels være byggeklosser i arbeidet med å skape et kontaktnett mellom kvinneforskningen og mediafolk/profesjonelle formidlere, dels fortelle om medias muligheter som formidlingskanal.

De kan informere om konkrete forskningsresultater og gi innblikk i hvordan selve forskningsprosessen forløper - hvordan kvinneforskere arbeider og hvilke teoretiske og metodiske diskusjoner som til enhver tid står sentralt i kvinneforskningen.

De kan være utgangspunkt for sammenfattende diskusjoner som ikke bare presenterer enkeltpersoners "originalforskning", men som lar profesjonelle formidlere få innblikk i brede forskningsområder og eksisterende teoridannelser. NAVFs sekretariat for kvinneforskning bør ellers se det som sin oppgave å arbeide for å få oppvurdert slik syntetiserende forskning, som ofte er mindre meriterende enn "originalforskning" og lett kan falle utenfor tradisjonelle finansieringskilders ansvarsområde.

- Seminarer/workshops, der forskere og formidlere kan utveksle erfaringer fra og utvikle metoder for forskningsformidling, eller der en kan utarbeide forslag til/eksperimentere med forskjellige formidlingstiltak (skrive pressemeldinger, ha videoopptak o.l.).

- Sammen dragsserier av forskningsresultater (jfr. Sosialdepartementets serie)

- Løpende oversikter over prosjekter og over personer som arbeider innenfor ulike forskningsområder

3.2 Spesielle formidlingstiltak

- Arbeidsgrupper eller rådgivende grupper som del av forsknings-/formidlingsarbeid innenfor kvinneforskning.

Slike grupper skal sikre kontakt mellom forskere og brukere.

En forutsetning for at slik kontakt skal fungere etter sin hensikt er at de grupper av kvinner forskningen tar utgangspunkt i, er representert allerede fra problemformuleringsfasen.

F.eks. bør et prosjekt om kvinners liv i en drabantby planlegges i samarbeid med kvinner som selv føler på kroppen de forhold som prosjektet skal belyse. Slikt samarbeid kan få effekt på to plan: dels ved å skape forskning som er bedre egnet til å si noe av nytte for kvinner i deres arbeid med å bedre sine levekår, dels ved at formidling tilbake til kvinnes lokalmiljø skjer allerede fra det øyeblikk prosjektet tar til, og ikke bare i form av ferdige forskningsresultater en gang i framtida. I samarbeidet ligger også kimen til nedbryting av barrierer som ofte hindrer kontakt mellom tradisjonell vitenskap og verden utenfor. Problemer i forbindelse med representativitet og finansiering av gruppevirksomhet bør ikke hindre at slike grupper dannes. Samarbeid krever tid og dermed ekstra ressurser som bør kunne innarbeides i prosjektenes budsjetter.

- Forskningsrapporter tilpasset brukergrupper
- Bøker - gjerne populærvitenskapelige
- Foredrag
- Artikler i fagtidsskrifter
- Massemedia - TV/radio, aviser, ukepresse, film
- Utstillinger
- Teatergrupper/dramatisering av forskningsmateriale

Framfor alt er det viktig at forskeren så tidlig som mulig tenker gjennom hvilke formidlingstiltak som kan være aktuelle og innpasser dette i arbeidsplanen.

Hvilke konsekvenser skal formidlingstiltak få for forskningsadministrasjon generelt og de enkelte prosjekter som innvilges penger? Dette bør være neste trinn i diskusjonen om forskningsformidling - i en ny utredning.

KVINNEFORSKNING I FRANKRIKE

av

Anne Marie Berg

Dette er noen inntrykk av fransk kvinneforskning, basert på et opphold i Paris, våren 1979. Med den mengde universiteter og forskningsinstitusjoner som eksisterer i Frankrike, har det ikke vært mulig å skaffe noen fullstendig oversikt. Noen sentral institusjon (som NAVFs sekretariat for kvinneforskning) eksisterer ikke. Det finnes heller ikke noen utarbeidete skriftlige oversikter over forskningsmiljøer og arbeider.*

Mitt inntrykk er at den største mengden av dem som driver med kvinneforskning befinner seg på studentnivå og arbeider med avhandlinger. Allikevel kjennetegner det fransk kvinneforskning at universitetsansatte lærere og forskere helt fra kvinnebevegelsens oppblomstring tidlig på '70-tallet, tok opp kvinnespørsmål i undervisning og forskning. En del kvinneforskningsmiljøer har eksistert i hvert fall siden 1972.

Det er særlig universitetene i Amiens, Aix-en-Provence, Grenoble, Lyon II, Nants, Paris I, VII, VIII, X, Toulouse og Tour som har utviklet kvinnefag og undervisning og veiledning med henblikk på avhandlinger om kvinnetema.

I Amiens er det spesielt sosial-psykologiske temaer som blir tatt opp. I Aix-en-Provence finner vi et av de største og eldste kvinneforskningsmiljøene. C.E.F.U.P. "Centre d'Etudes feminines" ble startet i 1976, og består av ca. 35 aktive personer. De fleste av disse har holdt på med kvinnestudier og forskning siden 1972.

*Se for øvrige gode artikler om fransk kvinnebevegelse, kvinneforskning og kvinnelitteratur i: *SIGNS Journal of Women in Culture and Society*. The Univ. of Chicago Press, Vol. 3, no. 4, 1978: Marks, Elaine: "Women and Literature in France". Burke, Carolyn Greenstein: "Report from Paris: Women's Writing and the Women's Movement".

Senteret gir undervisning for universitetsstudenter, veiledning for avhandlinger, osv. Samtidig holder det kurs og åpne møter for folk utenfor universitetet. Senteret er tverrfaglig og arbeider innen alle samfunnsfag, pluss historie, juss og medisin. Historie er nok imidlertid det mest sentrale faget. Adresse: Université de Provence, Aix-en-Provence, 29, av. Robert Schuman, 13100 Aix-en-Provence. Senteret utgir 4 ganger i året en kontaktbulletin: "Bulletin d'Information des Etudes Feminines". Adresse: M. D. Armogathe, 116 Bd. de Ste-Marguerite, 13009 Marseille. Denne kontaktbulletinen er et samarbeid med C.L.E.F. (se nedenfor).

I Grenoble blir det i år gitt et kurs som tar opp sexisme i utdanningen.

Lyon har det andre "store" kvinneforskningssenteret, som sammen med C.E.F.U.P. gir ut en kontaktbulletin. C.L.E.F. "Centre Lyonnais d'Etudes Feministes" ble startet i 1976. Det har bibliotek og dokumentasjonssenter (særlig god dekning av franske kvinnetidsskrifter og studentarbeider). Det holder åpne møter en gang i måneden for folk utenfor universitetet. Psykoanalyse og feminisme, sosialisering og dannelsen av den borgerlige familie i det 19. århundre og kvinnekamp i tekstilindustrien i Lyon på slutten av forrige århundre er temaer som for tiden er under arbeid ved senteret. Adresse: Batiment K. salle 227, Université Lyon II, 69500 Bron Parilly.

Ved Universitetet i Nantes er det særlig det juridiske fakultet som tar opp kvinnetema. I Paris er det særlig universitetets avdelinger I, VII, VIII og X; I og VII med historisk perspektiv, VIII (Vincennes) litteratur, psykoanalyse og sosiologi. Ved Université de Toulouse le Mirail er hovedområdene historie og litteratur.

Det fagområdet som her hjemme har vært særlig sentralt innen kvinneforskningen: kvinner og arbeid (nåtiden) blir først og fremst ivarettatt ved Universitetet i Tours.

Blant forskningsinstitusjoner utenom universitetene i Paris blir det arbeidet med kvinnetema bl.a. ved: C.E.R.M. "Centre d'Etudes et de Recherches Marxistes". C.N.R.S. "Centre National de la

Recherche Scientifique", hvor Andr  e Michel, sosiolog, er forskningsleder. E.H.E.S.S. "Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales". To personer her er kontaktpersoner for en forskningsgruppe i historie og antropologi som ble startet i 1977.

"PENELOPE", Groupe de recherche pour l'histoire et l'anthropologie des femmes". C. Klapisch og C. Dauphin, 54 Bd. Raspail, 75006 Paris. Ved E.H.E.S.S. blir også bl.a. en del arbeid gjort på temaet "kvinner og film".

C.E.F.R.E.S. "Centre Europeen Feminin de Recherche sur l'Evolution de la Société, 55, rue de Varenne, 75007 Paris. Se for øvrig rapport fra Aud Korbøl i Nytt om kvinneforskning, nr. 2, 1979.

Skal jeg forsøke å oppsummere mitt inntrykk av hvor tyngdepunktet ligger faglig sett innen kvinneforskningen i Frankrike, må det være at historie, i hvert fall i antall arbeider og problemområder, blir det mest bearbeidede feltet. Sentrale spørsmål, nesten innen alle tenkelige områder, er blitt belyst historisk. Dagsaktuelle samfunnsspørsmål blir først nå for alvor satt i fokus: kvinner og arbeidsmarkedet, lokalsamfunnsstudier, politisk deltakelse, osv. En god del titler finnes imidlertid, særlig i et av samfunnsfagene, nemlig antropologi. Kvinner i fremmede kulturer, men også immigrantkvinnens liv og tilværelse virker godt dekket.

Noe som skiller den franske kvinneforskningen spesielt fra den norske, er at svært mye forsknings- og særlig teoriarbeid blir gjort på fagområder som berører filosofi, litteraturvitenskap, lingvistikk og psykologi. Dette henger nok sammen med det franske akademiske miljøets filosofi- og vitenskapsteoretiske tradisjon. Det er da også mitt inntrykk at det er på dette området det franske kvinneforskningstilgj  tet virkelig har nye og spennende bidrag å komme med. Av de sentrale personene her er det først og fremst Luce Irigaray vi kjenner til gjennom intervju og en oversatt artikkel i boka: Engelstad og Haugsgjerd: "Seks samtaler om psykiatri", Pax, Oslo 1976.

Det er "politique et psychoanalyse", en gruppering innen kvinnebevegelsen som bl.a. består av ledende kvinnelige forskere som er særlig sentrale på dette feltet. "Politique et psychoanalyse"

står også bak forlaget "des femmes", (2, rue de la Roquette, 75001 Paris) det eneste selvstendige kvinneforlaget i Frankrike. Det ble grunnlagt i 1974 og har med årene gitt ut en rekke boktitler, både franske og oversatte utenlandske tekster. Forlagets bokutsalg er i: 68, rue des St. Peres, 75007 Paris. Forlaget er drevet av et kollektiv. Det ga inntil nylig også ut et månedlig tidsskrift: "des femmes", som av noe uklare grunner nå er gått inn.

Dersom noen er interessert i mer informasjon om kvinneforskningen i Frankrike, finnes i sekretariatet:

1. *Kopi av "Bulletin d'Information des Etudes Feminines"*
2. *Kopi av to artikler fra SIGNS*
3. *Adresse til noen bibliotek i Paris med god dekning av kvinnelitteratur*
4. *Liste over "kvinnebokserier" gitt ut av ulike forlag*
5. *Liste over noen personer (lærere) som driver med kvinneforskning ved noen universiteter.*

JETTE BUKH: THE VILLAGE WOMAN IN GHANA

Omtale av Lisbet Holtedahll

Jette Bukh¹⁾ har skrevet en bog om kvinder i en landsby i Ghana, Vest-Afrika. I bogen gir hun en beskrivelse af kakaoproduktionens konsekvenser for jordbrugsproduktion generelt i en landsby i Ewe-land. Hun viser først hvorledes ønsker om kortsiktig vinding gennem produktion af kakao for markedet bidrager til at subsistensproduktion i øgende grad henvises til de dårligste jordområder rundt landsbyen. Gennem en analyse af kvinders samlede opgaver viser hun hvilke ændringer i arbejdsdeling i husholdet som finder sted, og som i særlig grad gir kvinder voksende belastninger. Mændene får ansvaret for kakaoproduktion og derigennem bliver de knyttet til markedsøkonomien. Kvinders ansvar for barn og husholdning i øvrigt begrænser deres mulighed for kumulativ økonomisk virksomhed. Ændringer i rettighedsfordeling, når det gælder opdyrkning af jord, viser sig også at blive uheldig for kvinderne. Dette må ses på baggrund af, at kvinder og mænd traditionelt, som i mange andre afrikanske samfund, i stor udstrækning har separat økonomi.

Slik forholdene var, da Jette Bukh gjorde sin undersøgelse, havde kvinderne så mange til dels uforenlige hensyn at ta, at kvaliteten i jordbrugsarbejdet var nedadgående. Knapthed på tid førte til at der blev dyrket produkter, som er lettere at passe, men som har dårligere næringsværdi. Kvindernes administrering af subsistensproduktion, småhandel og pas af børn, gør det vanskelig for dem at få spiralen til at gå opover: de havde vanskelig for, med sin begrænsede arbejdskraft, at komme ud over det at få enderne til at mødes. Jette Bukh viser således også et landsbysamfunds eget bidrag til udformningen af forholdet til verden udenfor: Subsistensbruget blir krumtappen, og afhængigheden af det globale marked ser ud til at reduceres.

¹⁾ *Jette Bukh er knyttet til Center for Udviklingsforskning, København*

I en periode har kvinderne reageret på de voksende problemer med individuelle protester rettet mod ægtemænd: men nylig har kvinder i landsbyen sammen fået til organiserede aktioner: de har skaffet et mødrekontor og vil ikke slutte med det. Dette har også ført til at "the Queen", en valgt kvindelig leder, har fået styrket sin position i landsbyens formelle afgørelsesprocesser.

Bogen er interessant. Mange af udviklingstendenserne når det gælder hvilke problemer kvinder blir stilt overfor og løsninger de finder frem til kan spores også i helt andre samfund i dag - ikke mindst i bygde-Norge: også her har kvinder - under ulike udviklingsfaser - haft ansvaret for store dele af husholdtsøkonomien. Det er vigtig, at denne del af samfundsudviklingen, som Jette Bukh griber fat i, beskrives: kvindernes anstrængelser under hurtig skiftende omstændigheder. Hvor store de daglige udfordringer egentlig er, kommer klart frem, når Jette Bukh beskriver de omrejsende jordbrugseksperters tilbud om gode råd: Kvinderne ved godt, at det ville være bedre med de og de sorter for kostholdet, men hvem kan skaffe den nødvendige arbejdskraften, når det kræver mer arbeid og kvinderne ikke kan selv, ej heller får skrabt penge nok sammen til at leje arbejdskraft? Det er vigtigt, at mænd og kvinder i Vesten får mulighed for at skaffe sig konkrete kundskaber også om kvinders rolle i samfundsændringerne i den tredje verden. Det trængs sårt.

Men da vil jeg også pege på et par ting, som jeg savner både i bogen og ellers: Det religiøse systems karakter har jeg lyst at vide mere om. Hvordan ser kvindeligheten ud i den lokale kultur med kvinders og mænds øjne? Jeg har savnet de levende, tænkende kvinder i bogen. De handler under dilemmaprægede omstændigheder, men hvad ellers optager dem? Reportager fra islamiske og andre fremmede kulturer vidner om, at der er en dyb afgrund, når det gælder nordmænds/nordkvinders forestillinger om, hvad det ligger også af positivt i andre samfunds kultur.

Forfatteren ser ud til, i hvert fald implicit, at påstå, at før så overholdt folk de sociale spilleregler, normer m.m., men at i dag er de brudt ned: Der foreligger rikholdig antropologisk litteratur, som viser hvor stærkt afvigende praksis har vært/er med

henblikk på overholdelse af religiøse påbud for forhold mellem kønnene og mellem forældre og børn også i samfund som ikke endnu er grebet af Vestens fangearme. Det er muligt at skilsmisseprocenten har øgt i og med ændringerne, men har vi grundlag for at tro, at ægteskaberne har vært stabile?

Når forfatteren siger, at der ikke endnu er udviklet analyseredskaber for at fange op arbejdsdeling mellem køn i husholdet og ændringer i kønsadgang til ressourser, vil jeg dog pege på Ingrid Rudies og Marianne Gullestads artikler.

Jette Bukh:

The Village Woman in Ghana

*Centre for Development Research
Publications 1*

*Scandinavian Inst. of African
Studies*

Uppsala 1979

VERDENS KVINNER- KVINNERS VERDEN

Udstillingen vises på ETNOGRAFISK MUSEUM,
Frederiksgt. 2, Oslo. Oktober 1979 - februar 1980

Åpent kl. 12 - 15
torsdag også kl. 18 - 21
mandag stengt

TVERRFAGLIG FORSKERSEMINAR I KVINNEHISTORISKE EMNER

I vårsemesteret 1979 ledet forskningsstipendiat, NAVF, dr. philos. Kari Børresen et tverrfaglig forskerseminar over kvinnehistoriske emner. Hensikten med seminaret var å skape et fruktbart tverrvitenskapelig kontaktforum der kvinneforskere innenfor de humanistiske fag kunne legge fram sine prosjekter og diskutere felles faglige problemer. Følgende seminarer ble holdt:

Universitetslektor Grete Børsand HEYERDAHL, Inst. for idéhistorie:

Kjønnsmodeller i teologisk typologi: "sjelen er kvinnelig for Gud" - motivet belyst med utgangspunkt i en tekst av grev Zinzendorf

Universitetslektor Åse Marie NESSE, Germanistisk inst., avd. A:

Amerikas første feminist: Sor Juana de la Cruz (1651-1695)

Forskningsstipendiat NAVF Else VIESTAD, Inst. for filosofi:

Kvinnesyntet i Rousseau's Emile

Kari Elisabeth BØRRESEN, Inst. for idéhistorie: En formor for

"kvinne-teologi"? Julian of Norwich (ca. 1343- eller 1416)

Stud.theol. Astri HAUGLIN: Luther's kvinnesyntet

Forskningsstipendiat NAVF Britt BERGGREEN, Historisk inst.:

Kvinneaspekter i maritim etnologisk forskning (1850-1920)

Forskningsstipendiat NAVF Anne WICHSTRØM, Inst. for kunsthistorie

og klassisk arkeologi: Kvinnelige norske malere (1850-1890)

Planlagte emner for tilsvarende seminarrekke våren 1980

Forskningsstipendiat, NAVF, Liv BLIKSRUD: Feminisme og anti-

feminisme i Sigrid Undset's forfatterskap. (24. januar)

Lic.phil. Bente Nilsen LEIN: Kirkens holdning til kvinnebeveg-

elsen i 1880-årene

Konservator Tone WIKBORG: Gustav Vigeland's kvinneskikkelser

Forskningsstipendiat, NAVF, Kari Elisabeth BØRRESEN: Teologiske

kjønnsmodeller.

Dosent Anne-Lisa AMADOU: Christine de Pisan

Universitetsstipendiat Dagny KAUL, Inst. for systematisk teologi:
Feministisk etikk

Universitetslektor Wenche AAMOLD: Kvinnelige forfattere i tysk
naturalisme

Lektor Lone FATUM, Københavns Universitet: Synet på kvinnen,
kroppen og kjønnslivet i NT's brevlitteratur

Seminarene holdes første gang 24. januar, kl. 19.15-21.00, i
seminarrommet, Institutt for idéhistorie, Brakke L. (nedsiden
av Blindernveien).

SEMINAR OM

KVALITATIVE METODER I SAMFUNNSVITENSKAPELIG KVINNEFORSKNING

VOKSENÅSEN, 7.-13. OKTOBER 1979

av

Inger Haugen

Seminaret ble arrangert av Harriet Holter som et ledd i hennes arbeid med forskerveiledning for NAVF. Det deltok 37 kvinneforskere på seminaret. Mange av disse var på forhånd knyttet til Harriet Holters veiledningsprosjekt. En rekke andre hadde også meldt sin interesse, bl.a. deltok 5 danske og 1 svensk forsker.

Seminaret var lagt opp som en diskusjon av metode på ulike plan, fra vitenskapsteori til teknikker i datainnsamlingen. Bl.a. fikk vi risset opp den faghistoriske utviklingen som har gitt kvalitative metoder en svært begrenset plass i mye skoledannende amerikansk sosiologi, og det ble diskutert mange problemer av forskningspragmatisk og etisk natur i forholdet mellom forskeren og de utforskete. Søkelyset ble satt på den bastante motsetningen mellom kvalitative og kvantitative metoder som inngår i mye samfunnsvitenskapelig snusfornuft, og det ble fremholdt at mye kan gjøres når det gjelder å systematisere erfaringene fra kvalitativ datainnsamling. Det ble understreket at metode må ses i sammenheng med problemstilling og analytisk orientering.

Arbeidet på seminaret vekslet mellom foredrag og diskusjoner i plenum, og diskusjoner i arbeidsgrupper. I tillegg ble det holdt et intervjukurs, der problemer i intervjusituasjonen først ble levendegjort gjennom rollespill, for så å bearbeides i gruppediskusjoner. I plenums sesjonene ble de teoretiske drøftingene av generelle metodeproblemer supplert med forskeres presentasjon av personlige erfaringer i bruk av bestemte metoder.

Diskusjonene gikk livlig i plenum, i arbeidsgruppene og ved de mer spontane møtene, og det var tydelig at seminaret fylte et lenge følt behov. Reaksjoner under seminaret og etterpå viser at mange opplevde det som svært inspirerende.

Programmet for seminaret omfattet følgende plenumsinnlegg:

Aud KORBØL: Kvinners frigjøringsinteresser og kvalitative metoder

Annemor KALLEBERG: Vitenskapsteoretiske og forskningspragmatiske grunner til å styrke den kvalitative metodetradisjonen

Bjørg Aase SØRENSEN: Om handlingsorientert forskning

Lars HEM: Litt om vitenskapelighet, data og sammenliknbarhet

Jette FOG: Om kvalitativ metode

Finn TSCHUDI: Om forskjeller mellom kvantitative og kvalitative metoder

Siri GERRARD, Lisbet HOLTEDAHL og Anne SOLBERG: Erfaringer fra deltakende observasjon

Terje HARTMANN: Om kasuistikk

Marit HOEL og Bjørn HVINDEN: Om teoretiske implikasjoner av gruppediskusjon som metode

Anne Lise LAFFERTY: Fra en undersøkelse av ektefellers interaksjon. En fenomenologisk-hermeneutisk metode.

Birte SIIM: Marxisme og samfunnsvitenskapelige metoder

Harriet Holter oppsummerte diskusjonen. Innleggene fra seminaret skal samles i en rapport.

TEORI OG METODE I KVINNEFORSKNINGEN

NAVFs sekretariat for kvinneforskning holdt i dagene 20.-23. november en konferanse om teori og metode i samfunnsvitenskapelig kvinneforskning. Omkring 75 aktive kvinneforskere fra Norge og fra de øvrige nordiske land deltok på konferansen, som ble holdt på Hurdalsjøen Hotell.

Teori- og metodeoverveielser er selvsagt kjernespørsmål i all forskning. Kvinneforskere stiller både samfunnsmessige og faglige krav til slike overveielser: Kvinneforskningen skal få fram empirisk kunnskap som er brukbar i et kvinnefrigjøringsperspektiv, den skal øve fagkritikk overfor etablerte teorier og den skal prøve ut nye teoretiske tilnærminger. Fagkritikken stiller spørsmålstegn ved de etablerte teoriers utsagnskraft i forhold til kvinneforskningens spesielle behov. Uprøving av nye begreper er del av arbeidet med å avklare om det er nødvendig å utvikle en egen kvinneteori og egne metoder egnet til å samle inn og systematisere data som gjenspeiler kvinners virkelighet, slik kvinner selv opplever den. Teorier om undertrykking, om betingelser for frigjøring, om solidaritet og samhold, om kvinnebevissthet, makt og avmakt, kvinners livsløp, barrierer, forholdet mellom reproduksjon og produksjon eller mellom det private og det offentlige i kvinners liv, om lønnet og ulønnet omsorg, er begreper og temaer som er under utvikling og som testes i empiriske undersøkelser om kvinner i familie- og omsorgsarbeid, i arbeidslivet og i det offentlige liv. Den kunnskap og informasjon som disse undersøkelsene får fram blir viktige hjelpemidler i arbeidet med å bedre kvinners undertrykte stilling. Slik kunnskap sier noe om sammenhenger i kvinners liv, dvs. om hvordan samspillet mellom de krav og muligheter som kvinner møter i familielivet, på arbeidsmarkedet og i det offentlige liv griper inn i og påvirker deres hverdag og definerer rammebetingelsene for kvinners ulike typer atferd.

På Hurdal-konferansen gikk en videre i arbeidet med å utvikle kvinneforskningens teoretiske og metodiske grunnlag. Programmet, som omfattet privatlivsstudier såvel som mer makro- eller samfunnsorienterte analyser, åpnet opp for bredt anlagte diskusjoner - i plenum og i arbeidsgrupper. Gruppearbeidet tok utgangspunkt i de temaer og problemstillinger som ble tatt opp i plenum. Vi gjengir nedenfor titlene på de foredrag og kommentarer som ble presentert på konferansen. For øvrig viser vi til konferanserapporten som blir publisert i sekretariatets arbeidsnotatserie en gang på nyåret.

Kari Moxnes OSMUNDSEN: Betingelser for frigjøring - belyst ved en studie av ekteskapet. "Kvalitative metoder gir andre forklaringer. Avhengigheten må oppheves skal kvinnene kunne frigjøres."

Tove Stang DAHL: Juridisk kommentar

Wenche Håland: Psykologisk kommentar

Runa HAUKAA: Kvinnekrav, kvinnebevegelse og perspektivendringer

Marit HOEL: Kvinnekrav og kvinnesolidaritet i konflikt med den tradisjonelle arbeidssolidaritet

Hanne HAAVIND: Kvinnelighet og frigjøring

Anne Marie BERG: Kvinnebevissthet

Lysbildeshow ved Elin ANDERSEN, Gunhild AGGER og Beth JUNCKER:
Kvindebilleder fra Danmark i 20'erne

Helga HERNES: Kvinner og statsteori

Berit NICOLAYSEN: Kommentarer om kvinner i velferdsstaten

Ruth NIELSEN: Kommentarer om kvinner i rettsteori

Tora HOUG: Kvinner i offentlig og privat reproduksjon: Blir velferdssamfunnets støtter også velferdssamfunnets ofre?

Anne Kathrine BROCH-DUE: Om forholdet mellom kvinneforskning og kvinnebevegelse

Kunstnerisk underholdning ved visesangeren Kjerstin NØREN

LIKESTILLINGSRÅDETS KONTAKTKONFERANSE MED ORGANISASJONENE 1979

Likestillingsrådets kontaktkonferanse med organisasjonene ble i år holdt i dagene 29. og 30. november på Voksenåsen Hotell, Oslo. Hovedemner på konferansen, der omkring 75 personer deltok, var:

1. Teknologiens virkning på arbeidsliv, samfunnsliv, hjem og utdanning - sett fra et likestillingssyn
2. FN's kvinnetiår

Spørsmålet om innføring av ny teknologi opptar i dag svært mange. Likestillingsrådet håpet at konferansen kunne bidra til å belyse hva den nye teknologien innebærer og til å få drøftet mulighetene for å styre utviklingen, slik at likestilling mellom kjønnene kan bli ivarettatt.

Som kjent ble det på kvinneårskonferansen i Mexico i 1975 vedatt en verdenshandlingsplan for å iverksette en rekke hovedmål for å bedre kvinners kår. 1980 markerer midten i FN's internasjonale kvinnetiår. I denne anledning hadde Likestillingsrådet invitert statsråd Sissel Rønbeck til å gjøre opp status for likestillingsarbeidet i Norge i et foredrag med tittelen: "Midtveis i FN's kvinnetiår - hva nå?"

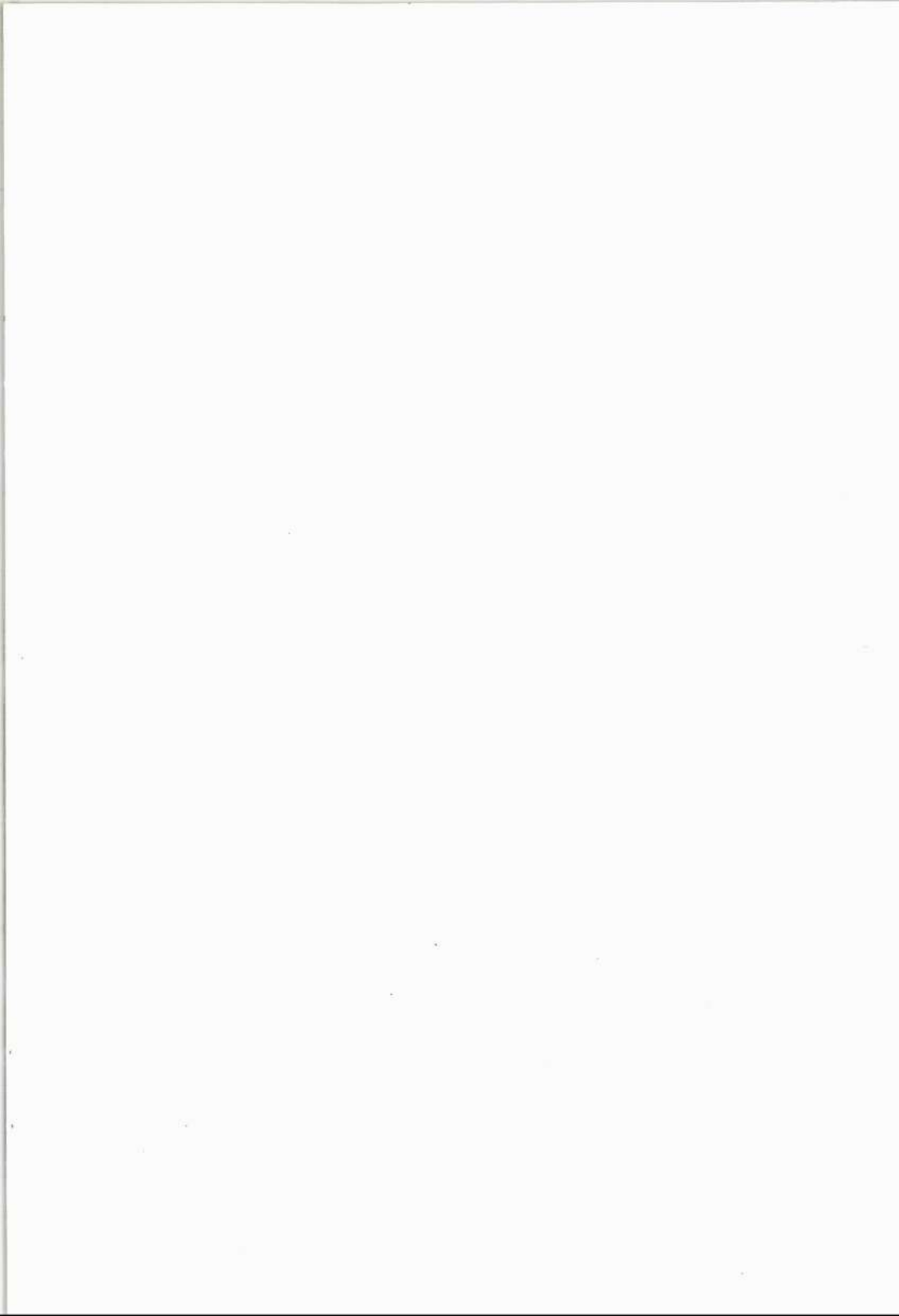
Arbeidet på konferansen foregikk i plenum og i grupper. Følgende foredrag og panelinnlegg ble presentert i plenum:

Vidkunn HVEDING, NVE: Den fremtidige utvikling av teknologi. Hva er mulig - hva er sannsynlig?

Sidsel BAUCK, Handel og Kontor: Teknologiens innføring i handel og kontor - en trussel mot kvinnene?

Jan BALSTAD, LO: Hvilke muligheter har vi for å styre den teknologiske utviklingen?

Kjell I GRUE, NAF: Hva mener Arbeidsgiverforeningen om den nye teknologi og styringen av den?

NOEN TØRRE TALL OM KVINNERS FRAMMARSJ ...

Ved Universitetet i Oslo er kvinneandelen av studentmassen i dag omkring 45%. Ved de fakulteter hvor mannlige studenter hittil har vært i stort flertall er mønstret i ferd med å endre seg. Dette gjelder særlig i studienes første del. Ved Det teologiske fakultet er det 43% kvinner i studiets første avdeling. Ved Det juridiske fakultet er det nesten 40% kvinner blant 1. avdelingsstudentene, ca. 20% blant 3. avdelingsstudentene. Ved Det medisinske fakultet utgjør de kvinnelige studenter 27% i studiets siste del, 2. avdeling, mens det er 37% kvinner i studiets første avdeling.

Ved Universitetet i Bergen er det i år tatt opp 49 kvinnelige medisinstudenter - det vil si 40,2% av de 112 som kom inn. Det er det høyeste prosenttall for kvinner i universitetets historie. I fjor var tallet 32,5%. Grunnen til slik kvinneøking ligger trolig i at linjevalget i gymnaset ikke er fullt så kjønnsbestemt som tidligere. Dette henger igjen sammen med at det er mulig å variere fagkretsen innenfor de forskjellige linjene. Til sammen synes dette å føre til at flere jenter nå tar en artium som kvalifiserer til opptak ved medisinstudier.

Ved Universitetet i Tromsø har kvinneandelen blant studentene vist en gledelig utvikling: fra 33,4 % i 1975 og til 42.2 % hittil i 1979. Blant de nye studentene høsten 1979 var kvinnene i flertall - 55,7 %

Kilder: Nytt fra Universitetet i Oslo
Nytt fra Universitetet i Bergen
Uniternt

... MEN HVOR LANGT ?

Når vi ser på lærerstanden ved universiteter og høyskoler - er da bildet like optimistisk? Er kvinnene i ferd med å storme inn i faste vitenskapelige stillinger på alle nivåer i stillingshierarkiet? Nei - innenfor dette systemet er kvinneandelen fremdeles svært beskjeden, med færre kvinner jo lenger opp en kommer

på stillingsstigen. Ved Universitetet i Oslo var f.eks. i 1978 kvinneandelen på amanuensisnivå 22.7%, på dosentnivå 8.7% og på professornivå 2.3%. Året før utgjorde kvinnene 14% av forskerne ved universitetene og høyskolene, med en noe høyere andel innenfor rekrutteringsgruppen. I instituttsektoren var 11% av forskerne kvinner. Andelen varierer her betydelig fra fagområde til fagområde - størst var den i humaniora med 22% og lavest i teknologi med 4%.

Doktorgraden: 10% kvinner

"I 1978 var det 132 personer som tok doktorgrad i Norge, herav tok 26 den nye dr.ing.-graden. Blant de nye doctores var det 13 kvinner, 6 av dem tok graden innenfor matematisk-naturvitenskapelig fag. I perioden 1920-64 ble 2-4% av doktorgradene tatt av kvinner.

Kilde: Forskningspolitikk 1/79
NAVFs Utredningsinstitutt

Det er dette mønsteret som ligger bak vedtaket i kollegiet ved Universitetet i Oslo i februar i år om å innføre moderat kjønnskvoltering ved ansettelse i vitenskapelige stillinger. Det samme bildet har ført til at universitetsstyret ved Universitetet i Tromsø den 30. august i år vedtok å fremme forslag overfor universitetsstyret om å innføre kjønnskvoltering ved ansettelse i slike stillinger. Universitetsstyret viser i sin innstilling til intensjonene i Likestillingsloven. Universitetet vil derfor i en prøveperiode på 5 år, så langt det er forenlig med kravet til den faglige kvalitet, benytte kjønnskvoltering for å øke antallet kvinner i vitenskapelige stillinger.

Som allmenn regel skal kvotering anvendes i "moderat" versjon. Dersom en gruppe søkeres kvalifikasjoner er funnet likeverdig etter en vitenskapelig/faglig og pedagogisk vurdering, skal de kvinnelige søkere stilles foran de mannlige.

Ved eget initiativ, etter å ha innhentet uttalelse fra instituttet eller etter forslag fra instituttet, kan Universitetsstyret anvende "radikal" kjønnskvoltering ved ansettelser i rekrutteringsstillinger. Kvalifiserte kvinnelige søkere skal da kunne ansettes selv om det er mannlige søkere med bedre kvalifikasjoner.

I spesielle tilfeller kan radikal kjønnskvaltering anvendes ved ansettelse i faste vitenskapelige stillinger. Dette må i hvert tilfelle vurderes av universitetsstyret, ut fra faglige og samfunnsmessige behov for å sikre et tilstrekkelig innslag av kvinner (menn) innenfor det spesielle fagområdet.

Betenkningen skal inneholde opplysninger om hvorvidt "moderat" eller "radikal" kjønnskvaltering vil bli anvendt. I de tilfeller "radikal" kjønnskvaltering blir brukt, skal dette også opplyses i utlysingsteksten.

Bedømmelseskomiteen skal gi en faglig vurdering og ikke uttale seg om spørsmål om kjønnskvaltering.

Bestemmelser innarbeides i prosedyren for ansettelse i rekrutterings- og faste vitenskapelige stillinger.

Tinget ga sin tilslutning til universitetsstyrets vedtak på møte 8. november 1979.

INTERNASJONAL KONFERANSE I KVINNESOSIOLOGI I
BULGARIA, 7.-10. JULI 1980

Den bulgarske sosiologforening - i samarbeid med den bulgarske kvinnekomite - planlegger i øyeblikket en større kvinnesosiologisk konferanse under temaet:

WOMEN'S WORK ON THE LAND AND IN THE CITY: SOCIOLOGICAL ASPECTS
OF THE UNITED NATIONS PLAN OF ACTION 1975 - 1980.

Konferansen, som holdes i Varna, er åpen for alle deltakere i International Sociological Association's Research Committee 32 on the Study of Sex Roles og andre sosiologer med interesse for kvinneforskning. Mer informasjon om konferansen har:

Kristin Tørnes

Senter for kvinneforskning

INSS

Christiesgt. 15 - 19

5014 BERGEN - U.

SEMINAR I PROSJEKT- OG SØKNADSUTFORMING

NAVFs sekretariat for kvinneforskning har i 1978 og 1979 holdt dags-seminarer i prosjekt- og søknadsutforming, der eksempler på forskjellige typer søknadsutforminger er blitt drøftet og kommentert. Sekretariatet er forberedt på å holde et tilsvarende møte i januar/februar 1980, dersom det fremdeles er interesse for et slikt tiltak. Seminaret er i første rekke beregnet på forskere som planlegger å søke NAVF eller departementene om forskningsmidler i 1980.

Dersom du er interessert i å delta på et seminar om prosjekt- og søknadsutforming, ber vi deg fylle ut skjemaet på side ⁴⁹ og sende det inn til sekretariatet så snart som mulig, og seinest innen 10. januar 1980.

NU KOMMER EN TIDSKRIFT OM KVINNOFORSKNING

En grupp inom Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning i Lund startar i vinter en tvärvetenskaplig tidskrift för teori, debatt och information om kvinno- och jämställdhetsforskning.

KVINNOVETENSKAPLIG TIDSKRIFT vill sätta igång en dialog mellan forskare och samhälle och ge argument och stöd åt kvinnornas kamp för frigörelse.

KVINNOVETENSKAPLIG TIDSKRIFT kommer ut med 4 nummer om året - 64 sidor text och bild varje gång: artiklar, recensioner, rapporter, förebilder, nitbilder, information om vad som händer och mycket annat.

I nr 1 blir temat Vad är kvinnoforskning? med bidrag av bl a Ruth Bohman, Live Brekke och Runa Haukaa, Harriet Holter, Gunnar Qvist, Karin Westman Berg och Elisabeth Hermodsson.

Kvinno- vetenskaplig tidskrift

Prenumerera på 80-talets mest spännande tidskrift!

Det kostar 50 kr för 4 nummer, 15 kr för lösnummer.
Postgiro 88 41 78-5

Vi tar gärna emot stödprenumerationer - 100 kr eller mer för 4 nummer.

"KVINNER OG POLITIKK"

Arbeidsgruppa "Kvinner og politikk" hadde møte 9.-11. november, på Sand.

Til stede: Brita Gulli, vit.ass. UiB/UiO
Beatrice Halsaa, lektor, Oppland DH-skole
Janneke van der Ros Schive, vit.ass., UiO
Torild Skard, forsker, AFI
Kirsten Voje, vit.ass., UiB

Gruppa drøftet følgende:

- Opplegg til undersøkelse av politisk mobilisering av kvinner tidligere i hundreåret etter innledning av Kirsten Voje
- Gjennomgang av spørreskjema til de kommunale likestillingsutvalg ved Beatrice Halsaa
- Redegjørelse for undersøkelse av kvinneorganisasjoners forhold til offentlige myndigheter etter innledning av Brita Gulli
- Metodiske problem i Hellevik's/Skard's kommunestyreprosjekt etter innledning av Janneke van der Ros Schive og Torild Skard
- Drøfting av analyse av partienes nominasjoner ved valg i Norge etter innledning av Torild Skard
- Drøfting av sluttkapitlet i Torild Skard's manuskript "Utvalgt til Stortinget"

Gruppa planlegger nytt møte i april 1980, og kontaktpersoner fram til da er Kirsten Voje/Beatrice Halsaa.

I tillegg til de tidligere medlemmene, er også Brita Gulli blitt medlem av gruppa.

OVERSIKT OVER FINANSIERINGSKILDER

	<u>Søknadsfrist</u>
Rådet for samfunnsvitenskapelig forskning, NAVF	15. mai
Rådet for forskning for samfunnsplanlegging, NAVF (søknader kan også behandles utenom formelle frister)	15. mai
Forbruker- og administrasjonsdepartementet, Familie- og likestillingsavdelingen	15. september
Justisdepartementet	15. mai
Kirke- og undervisningsdepartementet	15. september
Kommunal- og arbeidsdepartementet, arbeidsavd.	15. september
Kommunal- og arbeidsdepartementet, arbeidsmiljøavd.	Ingen fast
Sosialdepartementet	1. oktober
NORAD	1. juli
Rådet for anvendt presseforskning	1. oktober
Utvalget for rustningskontroll og nedrustning	15. januar
Arbeidsgiverforeningen	31. august
Nordisk kulturfond (Nordisk Råd)	Ingen fast
Lederopplæringsrådet i Norge	5. februar
Norsk produktivitetsinstitutt (NPI)	4 ganger i året
Nansenfondet	15. november
Nordiska samarbetskommittén för internationel politik, inkl. konflikt- och fredsforskning	1. mars, og 1. oktober
Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala	15. mai, og 15. november
Centralinstitut for Nordisk Asienforskning (CINA), København	15. desember
Forskjellige fonds ved universitetene. Annonseres i universitetenes informasjonsblader/bulletiner.	

	<u>Søknadsfrist</u>
Nordisk forskerstipend/Nordiske forskersymposier (Nordiske forskerkurser)	1. februar og 1. oktober
Nordisk samarbeidsnemnd for samfunnsforskning (NOS-S), NAVF	1. februar

NORDISK KOMPARATIV SAMFUNNSFORSKNING

Nordisk samarbeidsnemnd for samfunnsforskning (NOS-S) er et samarbeidsorgan for de samfunnsvitenskapelige forskningsråd i Danmark, Finland, Norge og Sverige. NOS-S har bl.a. som formål å fremme nordiske forskningssamarbeid, også om enkelt-prosjekter. For å styrke denne delen av samarbeidet, er det vedtatt å ta et initiativ mht. nordisk komparativ samfunnsforskning.

Innen NOS-S har en drøftet følgende områder som mulige eksempler: Den offentlige sektors økonomi, kommunikasjonsforskning, regional forskning, klassestrukturens nye dimensjoner og former og forskning om undervisning. En lang rekke andre områder egner seg selv-sagt også for komparativ forskning.

Støtte til planlegging av prosjekter

En kan søke midler til dekning av utgifter ved reise og opphold for å forberede en prosjektsøknad. Søknadsfristen for prosjekt-planlegging er henholdsvis 1. september og 1. februar. Støtte til prosjektplanlegging bevilges direkte av NOS-S.

Støtte til komparative forskningsprosjekter

Søknader om støtte til selve forskningsprosjektet blir behandlet av de enkelte forskningsråd, etter innstilling fra NOS-S. Det kan også søkes støtte til komparative prosjekter uten at en har fått midler fra NOS-S til planleggingen. Søknadsfristen for prosjekter er 1. februar. Ytterligere opplysninger, søknadsskjema og vei-ledning kan fås ved henvendelse til:

*Nordisk samarbeidsnemnd for samfunnsforskning
Norges almenvitenskapelige forskningsråd
Munthesgt. 29, Oslo 2
Tlf. (02) 56 52 90*

PUBLIKASJONER INNKOMMET TIL REDAKSJONEN

Bøker

GULLESTAD, Marianne: "Livet i en gammel bydel", Aschehoug 1979

LILJESTRØM, Rita: "Kultur och arbete", Framtidbilder, Sekretariatet för framtidsstudier, LiberFörlag, Stockholm

Rapporter, prosjektnotater, artikler, oversikter

GLEFJELL, Sidsel: "Holdninger til likestilling i den norske befolkning", en surveyundersøkelse. Hovedoppgave, Inst. for sosiologi, UiO, 1979

LIKESTILLINGSRÅDET: "Aktuelle likestillingsspørsmål blant unge mennesker", rapport fra kontaktkonferansen med organisasjonene, november 1978

FORSKERROLLE - KJØNNNSROLLE, rapport fra en konferanse arrangert av Likestillingsutvalget ved UiTØ, oktober 1978

BERMANN, Tamar: "Arbeidsnotat om rengjøring", Arbeidsforskningsinst., A.I.dok. 12/79

KVINNERETT, Kvinnerettslige studier nr. 8: "Livmorens juss og politikk" av Mette Borchgrevink, UiO 1979

KVINNERETTEN, Kvinnerettslige arbeidsnotater nr. 12: "Abort og ulikhet" av Wenche Kverneland og Kirsten Langseth, UiO 1979

GRUE, Lars: "Arbeidsdelingen i familien", Arbeidsnotater nr. 102, Inst. for sosiologi, UiO 1978

GRUE, Lars: "Skilsmisseutviklingen på sytti-tallet i lys av sosiologisk teori - et bidrag", Arbeidsnotater nr. 113, Inst. for sosiologi, UiO 1979

NAVFs Utredningsinstitutt: "Medisinsk forskning i Norge 1977, Personale og utgifter", Notat nr. 3/1979

FASTING, Kari: "Kvinner og menns idrettsengasjement sett i forhold til det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret", Notater og rapporter fra Norges Idrettshøgskole nr. 58/1979

- UNDERSØKELSE OM BARNETILSYN 1975, Rapport fra underavd. for intervjuundersøkelser, nr. 39, Statistisk Sentralbyrå
- DELTIDSUNDERSØKELSEN 1978 av Anne Lise Ellingsæter, Rapporter 79/4, Statistisk Sentralbyrå
- NOU 1979:34: Utdanningsfinansiering, Universitetsforlaget
- NOU 1978:52: Levekårsundersøkelsen: "Levekår i Storby" av Asbjørn Aase og Britt Dale, Universitetsforlaget
- FOU Statistikk 77: "Forsknings- og utviklingsarbeid, utgifter og personale", Forskningsrådenes samarbeidsutvalg
- PRIØ (Inst. for fredsforskning): Prosjektkatalog for Middelhavsstudier i Norden, september 1979
- BROCK-UTNE, Birgit: "Grunnskolen skjulte budskap til jentene", Det sosialpedagogiske studium, UiO 1979
- WERNERSSON, Inga: "Könsdifferentiering i grundskolan", Göteborg Studies in Educational Sciences 22, Universitetet i Göteborg 1977
- NU B 1979:4: Könsroller och utbildning - en lägesrapport
- DAVIES, Karen og WIDERBERG, Karin: "Kvinno- och jämställdhetsforskning vid Lunds Universitet", Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning i Lund, 1979
- SAREC Report R2:1979: "Pastoral Change and the Role of Drought" av Gudrun Dahl and Anders Hjort, SIDA, Stockholm
- VASMA: "Prozesse sozialstrukturellen Wandels a.B. der Entwicklung von Qualifikations- und Erwerbsstruktur der Frauen im Deutschen Reich und der Bundesrepublik Deutschland", Arbeitspapier Nr. 6, Universität Mannheim. Bidrag til den 19. tyske sosiologidag, 1979
- ILO Report III: "Conditions of Work, Vocational Training and Employment of Women", 11th Conference of American States Members of the International Labour Organisation
- GULATI, Leela: "Female Labour in the Unorganised Sector; Profile of a Brick Worker". Reprint from Economic and Political Weekly, Vol. 14, no. 16, 1979

WORLD BANK 1979 Annual Report

WORLD BANK: "Integrating Women into Development", bidrag til
Kvinnekonferansen i Mexico City i det Internasjonale Kvinne-
året 1975

Tidsskrifter

ATLANTIS, A Women's Studies Journal, Vol. 4, no. 2: Proceedings
of the Second Annual General Meeting of the Canadian Research
Institute for the Advancement of Women

WOMEN'S INTERNATIONAL NETWORK NEWS, Vol. 5, nos. 3, 4 1979

ISIS, International bulletin, no. 12, 1979

WOMEN'S STUDIES, Vol. 2, no. 1, 1979

WOMEN OF EUROPE, no. 10, 1979

Supplement no. 1: Women and the European Social Fund
" no. 2: The European Community and Work for Women
" no. 3: Women and Men of Europe in 1978

WOMEN'S RESEARCH AND RESOURCES CENTRE NEWSLETTER, No. 6, 1979

BULLETIN D'INFORMATION DES ETUDES FEMININES, no. 1, 1979

RETFÆRD no. 10: Kvinderet

SYKEPLEIEN, Vol. 66, no. 3, 1979

MILJØ magasinet, nr. 4, 1979

NAVFs sekretariat for kvinneforskning
Munthesgt. 29, Oslo 2, tlf. (02) 56 52 90

SEMINAR I PROSJEKT- OG SØKNADSUTFORMING

Navn

Institusjon

Adresse

Jeg er interessert i å delta på en-dagsseminaret om prosjekt-
og søknadsutforming ☐

Jeg planlegger å søke forskningsmidler i 1980

☐ NAVF

☐ Departementsmidler

Forskningsprosjekt for tida

.....

.....

.....

Evt. forslag til navn på ønsket veileder

.....

Returadresse:

NAVFs sekretariat for
kvinneforskning
Munthesgt. 29, Oslo 2

HITTIL UTKOMMET

Arbeidsnotat nr. 1/77: Samfunnsforskning om kvinner. Rapport fra en konferanse. Ved Nina Gornitzka og Edle Ravndal. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 2/77: NAVFs Center for Research on Women. By Helga Hernes. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 3/77: Data om kvinner. Ved Kirsten Voje. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 4/77: Kjønnssroller og utdanning. Rapport fra et symposium. Ved Nina Gornitzka. Familiepolitikk. Rapport fra en konferanse. Ved Hildur Ve.

Arbeidsnotat nr. 5/77: Kvinners omsorgsarbeid i den ulønnede produksjon. Ved Kari Wærness. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 6/78: Fellesskap, samhold, distanse og konflikt mellom kvinner. Et veiledningsprosjekt. Ved Harriet Holter. Arbeidsnotat nr. 1/78 fra veiledningsprosjektet. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 7/78: Kvinners plass i Levekårsundersøkelsen. Ved Ingeborg Astrid Kleppe.

Arbeidsnotat nr. 1/79: Kvinners levekår. En seminarrapport.

Arbeidsnotat nr. 2/79: Heimearbeidere i streik. Ved Merete Lie. Kvinner, interesseforvaltning og lokalsamfunn. Kvinner og menn i arbeidskonflikt. Ved Siri Gerrard. Arbeidsnotat nr. 1/79 fra veiledningsprosjektet.

Arbeidsnotat nr. 3/79: Oversikt over samfunnsvitenskapelig forskning om kvinner. Ved Marianne Noodt. "utsolgt"

Arbeidsnotat nr. 4/79: Kvinnefellesskap og kvinneinteresser. Ved Siri Gerrard, Aud Grandaunet, Marit Hoel og Merete Lie. Arbeidsnotat nr. 2/79 fra Veiledningsprosjektet.

Arbeidsnotat nr. 5/79: Lønnet og ulønnet omsorg. En seminarrapport